

RAPORT Z BADANIA
na temat
JAKOŚCI KSZTAŁCENIA
przeprowadzonego wśród
UCZESTNIKÓW STUDIÓW DOKTORANCKICH
w roku akademickim 2011/2012

CZĘŚĆ I

INFORMACJE O BADANIU ORAZ WYNIKI NA POZIOMIE CAŁEJ UCZELNI

Niniejszy raport prezentuje wyniki **ankiet na temat kształcenia na UAM wypełnionych przez doktorantów**. Ankiety te były elementem szerszego badania jakości kształcenia, które zostało przeprowadzone na UAM w okresie od 30 kwietnia do 10 lipca 2012.

Badanie miało charakter **ankiety internetowej**, przeprowadzonej przy pomocy oprogramowania ankietowego Lime Survey. **Zaproszenie** wraz z linkiem pozwalającym na jednorazowe wypełnienie ankiety wysłano **do ponad 40 tysięcy użytkowników systemu USOS**: studentów studiów dziennych, studentów studiów zaocznych, studentów studiów podyplomowych doktorantów i nauczycieli akademickich. Dla każdej z tych grup stworzono osobny kwestionariusz. Zaproszenie wyświetlało się w momencie zalogowania do systemu USOS. Badanie było **całkowicie anonimowe** - system USOS służył tylko temu, aby uniemożliwić wypełnienie ankiety osobom nieuprawnionym oraz zapobiec możliwości wypełnienia ankiety więcej niż jeden raz. Po kliknięciu na link znajdujący się w zaproszeniu użytkownik opuszczał USOS i przekierowywany był na osobny serwer uniwersytecki.

Kwestionariusz doktorancki wysłano do 1393 doktorantów - użytkowników kont w uczelnianym systemie USOS. Ankiety wypełniły **264 osoby**.

Narzędzie badawcze składało się z szeregu bloków pytań, dotyczących różnych aspektów studiowania na UAM. Aspekty te wybrano **na podstawie dwóch poprzednich edycji badania**, w których zebrano wiele wypowiedzi doktorantów dotyczących różnych kwestii, które uznali oni za istotne dla jakości kształcenia na swojej uczelni. Także formułując pytania poszczególnych pytań w ramach kolejnych bloków staraliśmy się, aby jak najlepiej odzwierciedlały one kwestie wskazane w wypowiedziach zebranych w latach 2010-2011. Zdecydowana **większość pytań** miała **charakter zamknięty** - oferowała kilka odpowiedzi do wyboru. Jednakże w przypadku **gdy nie udzielono odpowiedzi pozytywnej** pojawiała się **możliwość udzielenia komentarza** wyjaśniającego, dlaczego ocena danego aspektu nie jest pozytywna - na czym polega problem i co można udoskonalić. Z takiej możliwości skorzystała duża liczba uczestników ankiety. W rezultacie, oprócz ocen wyrażonych na zdefiniowanych z góry skalach, zebrano znaczącą **liczbę wypowiedzi** dotyczących szczegółowych aspektów jakości kształcenia, które mogą posłużyć do udoskonalania studiów na UAM.

Raport składa się z trzech części.

Pierwsza z nich to informacje o frekwencji na całej uczelni oraz na każdym z wydziałów

Druga to skrótowy przegląd najlepiej i najgorzej ocenianych kwestii w poszczególnych blokach tematycznych.

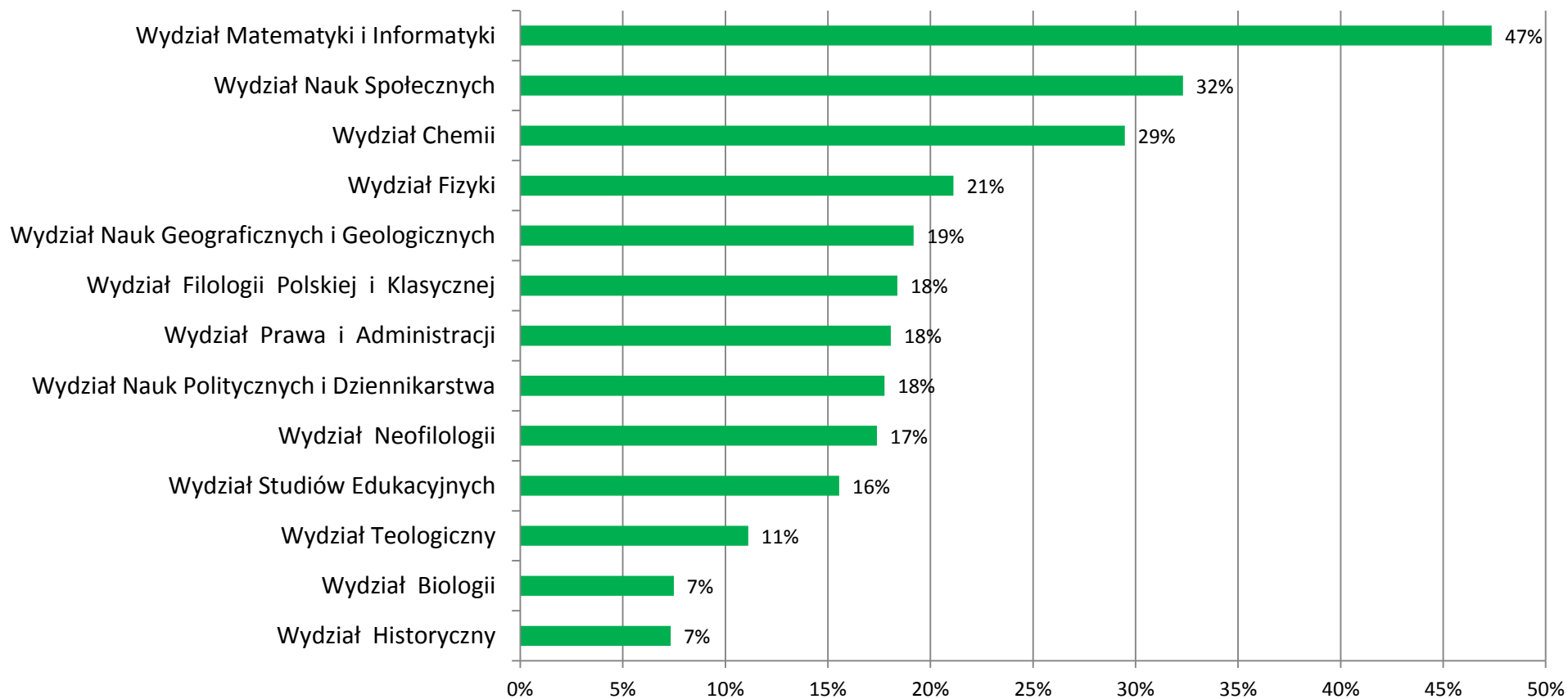
Trzecia to przegląd wyników dla większości pytań z każdego z kolejnych bloków tematycznych.

SPIS TREŚCI

CZĘŚĆ 1. INFORMACJE O FREKWENCJI	4
CZĘŚĆ 2. PODSUMOWANIE ELEMENTÓW OCENIANYCH NAJLEPIEJ I NAJGORZEJ	5
CZĘŚĆ 3. PRZEGLĄD NAJWAŻNIEJSZYCH WYNIKÓW	6
I. OCENA OGÓLNA UCZELNI	6
II. Poziom merytoryczny i stopień trudności studiów	7
III. Jakość zajęć dla doktorantów	8
IV. Program studiów doktoranckich	9
V. Możliwość rozwoju w trakcie studiów doktoranckich	10
VI. Organizacja studiów doktoranckich	11
VII. Prowadzenie dydaktyki przez doktorantów	12
VIII. Problem nadgodzin	12
IX. Warunki do pracy i studiowania	13
X. Pomoc materialna	14
XI. Dodatkowa praca zarobkowa	15
XII. Administracja uczelniana	16
XIII. Ankiety do oceny zajęć	17
XIV. Wyjazdy zagraniczne	18

CZĘŚĆ 1. INFORMACJE O FREKWENCJI

Liczba zaproszeń do badania, które wygenerowano dla kont doktorantów w USOS wynosiła 1393. W badaniu wzięło udział 264 doktorantów, a więc ok. 19% spośród zaproszonych. Jest to dwukrotnie lepszy wynik niż w ankiecie przeprowadzonej rok wcześniej. Bardzo różnie kształtowała się frekwencja na poszczególnych wydziałach. Zdecydowanie **największy udział w badaniu**, podobnie jak w ankiecie studenckiej, zanotowano na **Wydziale Matematyki i Informatyki** - odpowiedzi udzieliła niemal połowa doktorantów tego wydziału. W badaniu wzięł też udział blisko co trzeci doktorant z **Wydziału Nauk Społecznych** i **Wydziału Chemii**, ponad 20% doktorantów z **Wydziału Fizyki** oraz 16 do 19% doktorantów z wydziałów: Nauk Geograficznych i Geologicznych, Filologii Polskiej i Klasycznej, Prawa i Administracji, Nauk Politycznych i Dziennikarstwa, Neofilologii i Studiów Edukacyjnych. Najniższą frekwencję uzyskały wydziały Historyczny, Biologii i Teologiczny.

CZĘŚĆ 2. PODSUMOWANIE ELEMENTÓW OCENIANYCH NAJLEPIEJ I NAJGORZEJ

60%	doktorantów ocenia jakość kształcenia na "dobry" lub "bardzo dobry"
66%	doktorantów wybrałoby ponownie tę samą uczelnię
83%	doktorantów wybrałoby ponownie tę samą dyscyplinę

BLOK PYTAŃ	NAJLEPIEJ OCENIANE / NAJWYŻSZY WYNIK	NAJSŁABIEJ OCENIANE / NAJNIŻSZY WYNIK
Zajęcia dla doktorantów	kompetencje prowadzących średnia ocena (1-5): 3,99	wyzwalanie kreatywności i dyskusji średnia ocena (1-5): 2,68
Program kształcenia na SD	aktualność treści kształcenia średnia ocena (1-5): 3,41	liczba zajęć powiązanych z zainteresowaniami naukowymi średnia ocena (1-5): 2,14
Możliwość rozwoju w trakcie SD	udział doktorantów w zespołach badawczych odsetek odpowiedzi "za mało": 50%	liczba zajęć do wyboru odsetek odp. "za mało": 68%
Organizacja SD	opieka i wsparcie promotora średnia ocena (1-5): 4,34	tygodniowy plan zajęć średnia ocena (1-5): 3,61
Prowadzenie dydaktyki przez doktorantów	wsparcie nauczycieli w prowadzeniu średnia ocena (1-5): 3,79	przydział dydaktyki wg kompetencji średnia ocena (1-5): 3,58
Pomoc materialna	transparentność systemu stypendiów średnia ocena (1-5): 3,29	wysokość stypendiów doktoranckich średnia ocena (1-5): 2,27
Warunki studiowania	dostępność komputerów i Internetu średnia ocena (1-5): 3,60	komfort i wyposażenie miejsca pracy średnia ocena (1-5): 3,09
Współpraca międzynarodowa	liczba stypendiów średnia ocena (1-5): 4,25	wsparcie w formalnościach średnia ocena (1-5): 3,47

Powyższa tabela przedstawia w uproszczony sposób najwyższe i najniższe wyniki w wybranych kategoriach. Elementy oceniane szczególnie krytycznie zaznaczono na czerwono, oceniane średnio - na żółto, a oceniane raczej pozytywnie - na zielono. Należy jednak brać pod uwagę to, że różnica między najwyższą i najniższą oceną może być niewielka, jak pokazuje przykład kategorii "Prowadzenie dydaktyki przez doktorantów". Po drugie tabela prezentuje każdorazowo tylko najwyższy i najniższy wynik, podczas gdy drugi i trzeci może od niego niewiele odbiegać. Warto więc przyjrzeć się także szczegółowym wynikom na następnych stronach.

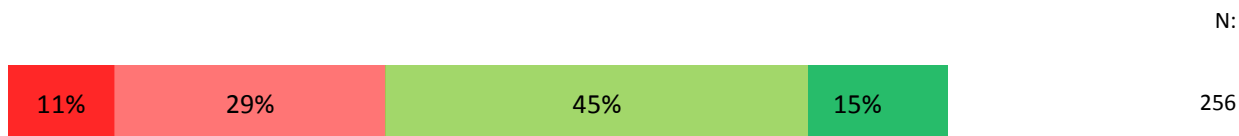
CZĘŚĆ 3. PRZEGLĄD NAJWAŻNIEJSZYCH WYNIKÓW

W tej części raportu można zapoznać się ze skrótowym zestawieniem wyników odpowiedzi na pytania zamknięte, które zawarte były w kolejnych blokach tematycznych ankiety. Każdorazowo podany jest rozkład procentowy odpowiedzi, a na prawo od wykresu - informacja, ilu spośród 264 uczestników ankiety udzieliło odpowiedzi na to pytanie. Niemal w każdym z pytań była możliwość rezygnacji z odpowiedzi ("nie wiem/nie umiem powiedzieć" / "odmowa odpowiedzi").

I. OGÓLNA OCENA UCZELNI

■ NIEDOSTATECZNIE (2)
 ■ DOSTATECZNIE (3)
 ■ DOBRZE (4)
 ■ BARDZO DOBRZE (5)
 liczba ważnych odpowiedzi:

Jak ogólnie ocenia P. jakość kształcenia na swoich studiach doktoranckich ?

Czy gdyby dziś jeszcze raz podejmował(a) P. decyzję o wyborze uczelni i dyscypliny wybrał(a)/by P. ponownie tę samą uczelnię ?

Czy gdyby dziś jeszcze raz podejmował(a) P. decyzję o wyborze uczelni i dyscypliny, wybrał(a)/by P. ponownie tę samą dyscyplinę ?

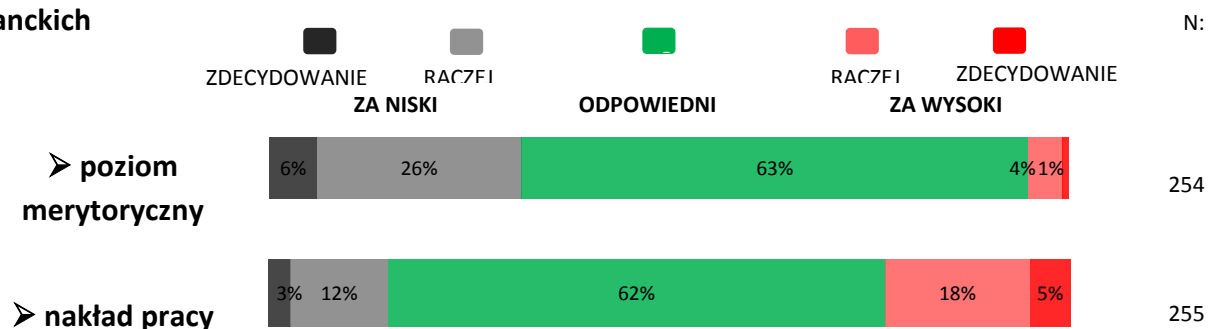
60% doktorantów oceniło jakość kształcenia na swoich studiach doktoranckich pozytywnie. Ponad 80% wybrałoby dziś ponownie tę samą dyscyplinę, natomiast mniej bo 2/3 ankietowanych wybrałoby ponownie tę samą uczelnię.

II. Poziom merytoryczny i stopień trudności studiów doktoranckich

Jak ocenia P. jakość kształcenia na swoich SD w następujących dwóch kategoriach?

(a) poziom merytoryczny zajęć na SD

(b) nakład pracy potrzebny do ukończenia SD

Nieco ponad **60% doktorantów** ocenia jako **odpowiedni poziom merytoryczny prowadzonych dla nich zajęć oraz nakład pracy** potrzebny do ukończenia studiów. Pozostali mają rozmaite zastrzeżenia.

Znacząca liczba doktorantów ocenia poziom merytoryczny zajęć na swoich studiach jako zbyt niski - takiego zdania jest 1/3 ankietowanych, podczas gdy niemal nie ma osób, dla których poziom studiów doktoranckich byłby za wysoki. W komentarzach do tego problemu doktoranci wskazują na niedostosowanie oferty dydaktycznej do ich zainteresowań naukowych oraz niską jakość i brak przydatności wielu spośród prowadzonych dla nich zajęć.

Z kolei nakład potrzebny do ukończenia studiów doktoranckich oceniany jest jako zbyt niski przez 15% ankietowanych, podczas gdy jako zbyt wysoki przez 23%. Jak pokazują komentarze do tego pytania, obie te kategorie osób nieraz mają jednak na myśli podobne zjawiska, tj. zwłaszcza wspomnianą niską jakość zajęć, które nie oferując możliwości rozwoju wymagają poświęcenia znaczącej ilości czasu na to, żeby na nie uczyć się.

III. Jakość zajęć dla doktorantów

Jak ocenia P. swoje studia? Czy uważa P. że:

Zajęcia dla doktorantów są ukierunkowane na wyzwianie badawczej kreatywności i sprzyjają prowadzeniu dyskusji

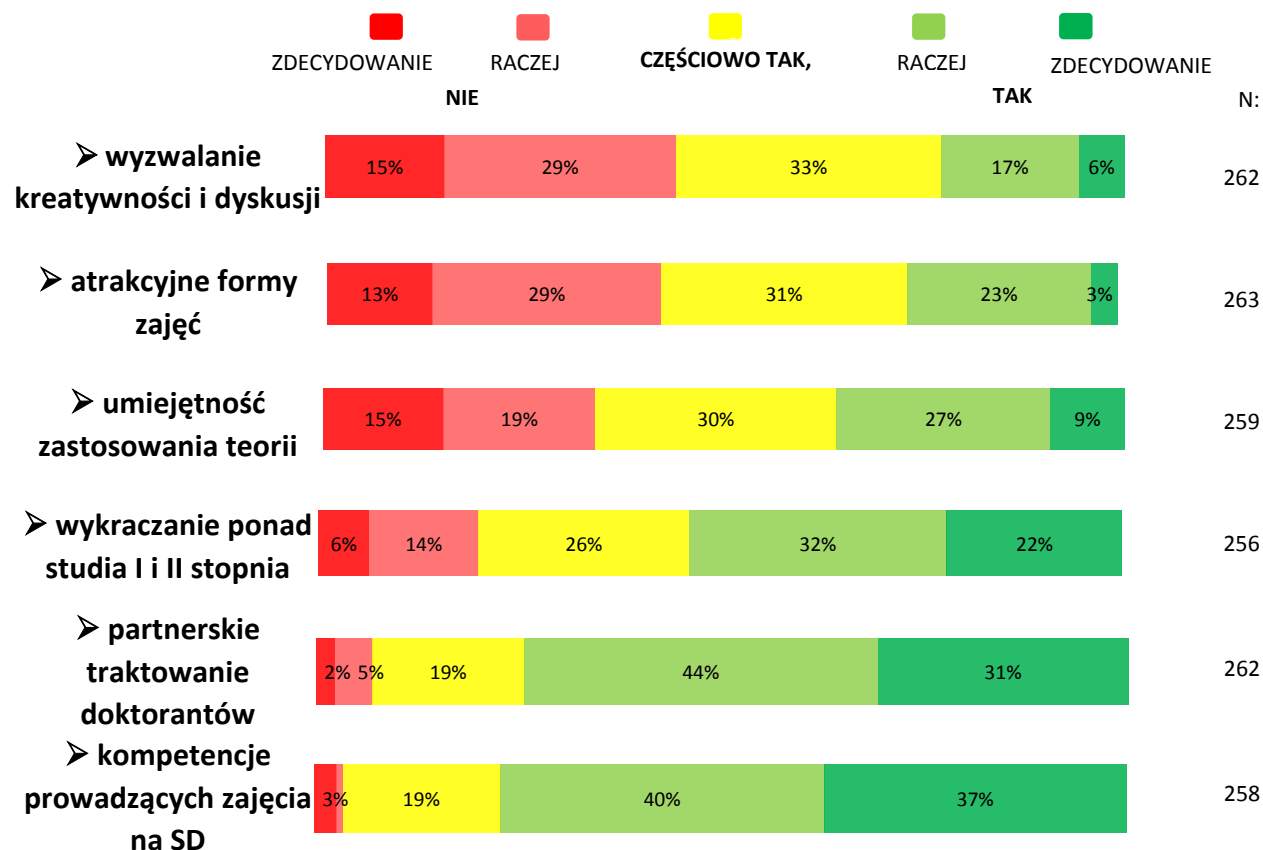
Formy prowadzenia zajęć dla doktorantów są atrakcyjne

Studia doktoranckie wyrabiają umiejętność zastosowania zdobytej wiedzy teoretycznej

Treść wykładów i innych zajęć dla doktorantów wykracza poza to, co oferowane jest na studiach I i II stopnia

Doktoranci są traktowani przez nauczycieli akademickich w sposób partnerski – mają możliwość wyrażania swojej opinii i prowadzenia dyskusji

Nauczyciele prowadzący poszczególne zajęcia dla doktorantów mają odpowiednie kompetencje

Doktoranci na ogół deklarują, że są **traktowani przez nauczyciel w sposób partnerski**, a także w większości **dobrze oceniają kompetencje osób prowadzących zajęcia dla doktorantów**.

Jednocześnie pojawiło się **bardzo wiele krytycznych ocen dotyczących sposobu prowadzenia tych zajęć**, ich atrakcyjności i przydatności oraz wyrabiania przez nie umiejętności stosowania zdobytej wiedzy teoretycznej.

W komentarzach wskazywano zwłaszcza na:

- schematyczny i odtwórczy charakter wielu zajęć, nie sprzyjający twórczości i dyskusji, polegający nieraz nawet na dyktowaniu i wiedzy pamięciowej
- nieaktualność treści niektórych zajęć oraz pokrywanie się wielu z nich z treścią studiów I i II stopnia
- niską różnorodność przedmiotów, małą możliwość wyboru oraz niedostosowanie zajęć do swojego pola zainteresowań badawczych

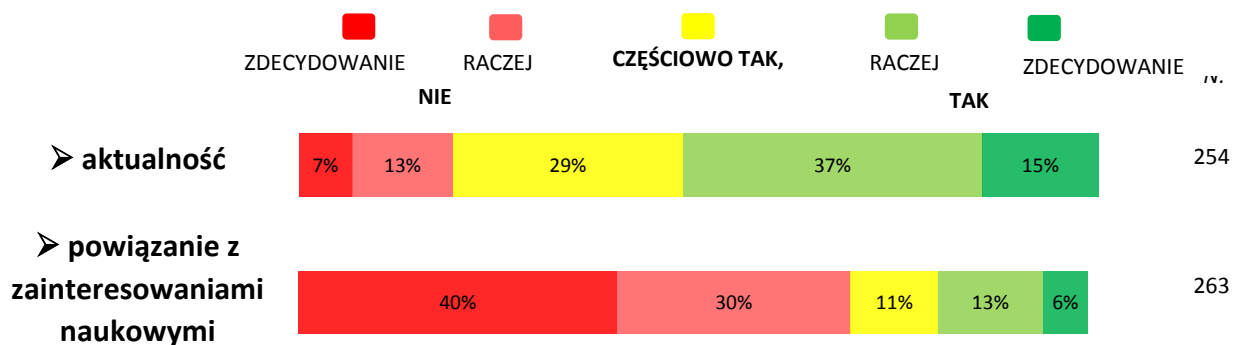

IV. Program kształcenia na studiach doktoranckich

Jak ocenia P. program swoich SD? Czy uważa P. że:

(a) Treści kształcenia są aktualne, uwzględniają najnowsze osiągnięcia z danej dyscypliny

(b) Liczba zajęć powiązanych z P. zainteresowaniami naukowymi jest wystarczająca

Przedstawione powyżej wykresy potwierdzają to, co zostało przedstawione na poprzednich stronach: doktoranci bardzo krytycznie oceniają powiązanie prowadzonych c nich zajęć z ich zainteresowaniami naukowymi. Podzielone są opinie na temat aktualności przekazywanych doktorantom treści.

V. Możliwość rozwoju w trakcie studiów doktoranckich

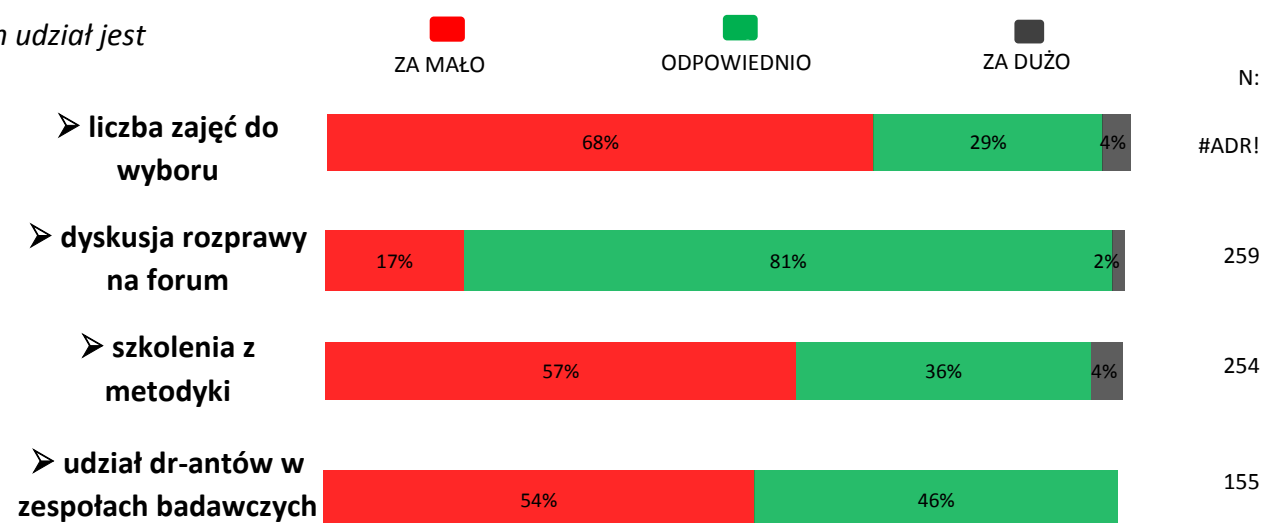
Jak ocenia P. następujące elementy programu SD – czy ich udział jest zbyt mały, zbyt duży czy też odpowiedni?

(a) liczba zajęć do wyboru

(b) możliwość prezentacji i dyskusji dotyczących postępów w pracy doktorskiej na forum zakładu/katedry lub instytutu

(c) szkolenia/kursy rozwijające umiejętności dydaktyczne

(d) udział doktorantów w zespołowych badaniach naukowych

Zdecydowana większość doktorantów jest zdania, że ma wystarczającą możliwość prezentacji i dyskusji swojej rozprawy doktorskiej.

Opinie są natomiast podzielone jeśli chodzi o ocenę, czy wystarczający jest ich udział w zespołach badawczych oraz na temat zajęć z metodyki - nieznaczna większość uważa, że obu tych form kształcenia doktorantów jest za mało.

Prawie 70% jest zdania, że zbyt mała jest na studiach doktoranckich liczba zajęć do wyboru - to problem, o którym była już mowa wcześniej.

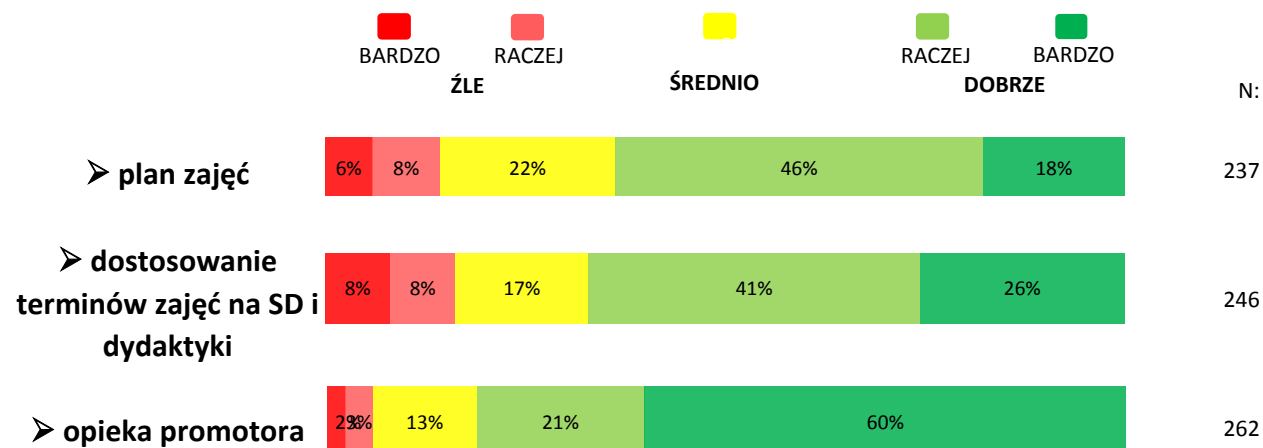
VI. Organizacja studiów doktoranckich

Jak ocenia P. następujące elementy organizacji SD?

(a) tygodniowy plan zajęć

(b) dostosowanie terminów zajęć dla doktorantów do terminów zajęć prowadzonych przez doktorantów dla studentów

(c) opieka i wsparcie osoby kierującej pracą doktorską / promotora

Ponad 80% doktorantów jest zadowolonych z opieki i wsparcia osoby kierującej pracą doktorską, w tym większość - bardzo zadowolona.

Więcej głosów krytycznych budzi plan zajęć oraz jego dostosowanie do planu zajęć dydaktycznych prowadzonych przez doktorantów dla studentów, niemniej 2/3 ankietowanych ocenia te kwestie pozytywnie.

VII. Prowadzenie dydaktyki przez doktorantów

Jak ocenia P. następujące elementy organizacji studiów i zajęć na swoim kierunku?

(a) dostosowanie zajęć przydzielanych poszczególnym doktorantom do ich kompetencji i zainteresowań naukowych

➤ przydział dydaktyki wg kompetencji

N:

253

(b) częstość zmiany przedmiotów przydzielanych doktorantowi do prowadzenia

➤ częstość zmiany przydziału zajęć

203

(c) wsparcie w prowadzeniu zajęć ze strony nauczycieli akademickich

➤ wsparcie nauczycieli w dydaktyce

243

Kwestie związane z prowadzeniem dydaktyki przez doktorantów oceniane są pozytywnie przez 60-70% z nich.

VIII. Problem nadgodzin

Czy w bieżącym roku akademickim prowadził/a P. nieodpłatnie zajęcia ponadwymiarowe (tj. przekraczające wymiar 90 h w roku akademickim)?

N:

#ADR!

Z problemem nieodpłatnego prowadzenia zajęć ponadwymiarowych zetknęła się zdecydowana mniejszość doktorantów, przy czym 1/3 nie potrafi odpowiedzieć, czy ich zakres obowiązków przekraczał wymiar 90h (są to częściowo osoby, które, na przykład, w ogóle nie prowadziły w minionym roku zajęć, stąd pytanie ich nie dotyczy).

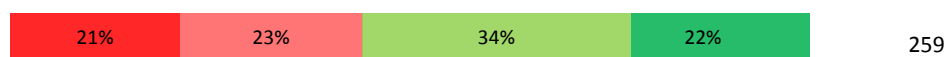
IX. Warunki do pracy i studiowania

Jak ocenia P. następujące elementy warunków studiowania na swoim kierunku:

(a) komfort i wyposażenie miejsca pracy

➤ **komfort miejsca pracy**

NIEDOSTATECZNIE (2)   DOSTATECZNIE (3)   DOBRZE (4)   BARDZO DOBRZE (5)   N:

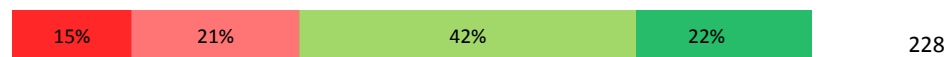
(b) komfort sal wykładowych/ćwiczeniowych

➤ **komfort sal**

(c) wyposażenie sal/laboratoriów (sprzęt, aparatura)

➤ **wyposażenie i sprzęt**

(d) dostępność komputerów i Internetu

➤ **komputery i Internet**

(e) dostępność książek i innych materiałów w bibliotekach UAM

➤ **książki w bibliotece**

(f) dostępność specjalistycznego oprogramowania związanego z badaniami naukowymi

➤ **dostępność oprogramowania**

Opinie dotyczące warunków pracy są mocno podzielone. Nieznaczna większość ocenia je dobrze, podczas gdy pozostali - na ocenę dostateczną lub niedostateczną.

X. Pomoc materialna

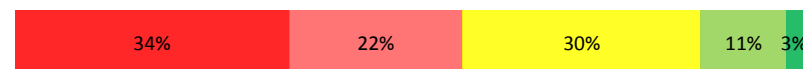
Jak ocenia P. następujące aspekty materialnego wsparcia doktorantów?

N:

(a) wysokość stypendiów doktoranckich

➤ wysokość stypendiów

244

(b) transparentność systemu przyznawania stypendiów dla doktorantów

➤ transparentność przyznawania

264

(c) możliwość uzyskania dofinansowania ewentualnych publikacji / udziału w konferencjach naukowych

➤ dofinansowanie publikacji i konferencji

246

Odsetek doktorantów, którzy dobrze oceniają wysokość stypendiów doktoranckiego jest bardzo niewielki - wynosi kilkanaście procent.

Bardzo zróżnicowane są natomiast opinie na temat transparentności systemu przyznawania stypendiów oraz dofinansowania publikacji i konferencji.

XI. Dodatkowa praca zarobkowa, konieczność dorabiania

Czy w trakcie bieżącego roku akademickiego podejmował/a P. dodatkową pracę zarobkową?

TAK

NIE

(a) w ramach UAM (np. prowadząc zajęcia na studiach zaocznych)

26%

74%

N:
255

(b) na innej uczelni

8%

92%

N:
261

(c) w innej instytucji / w inny sposób, ale w dziedzinie związanej z P. studiami

42%

58%

N:
259

(d) w innej instytucji / w inny sposób, w dziedzinie niezwiązanej z P. studiami

38%

62%

N:
258

Ok. 40% doktorantów podejmowało w minionym roku akademickim pracę zarobkową - niektórzy na UAM lub w dziedzinie związanej ze swoimi studiami, ale wielu także w dziedzinie zupełnie odległej.

XII. Funkcjonowanie administracji uczelnianej

Jak ocenia P. pracę następujących jednostek administracji uczelnianej?

(a) sekretariat instytutu/katedry

(b) dziekanat

(c) Samodzielna Sekcja ds. Studiów Doktoranckich

(d) Dział Współpracy z Zagranicą

Administracja uczelniana oceniana jest zwykle bardzo pozytywnie. Uwagi krytyczne nie przekraczały kilku procent. Najmniej pozytywna jest ocena Działu Współpracy z Zagranicą - 30% ankietowanych, którzy mieli jakąś styczność z tą jednostką, ma do niej jakieś zastrzeżenia.

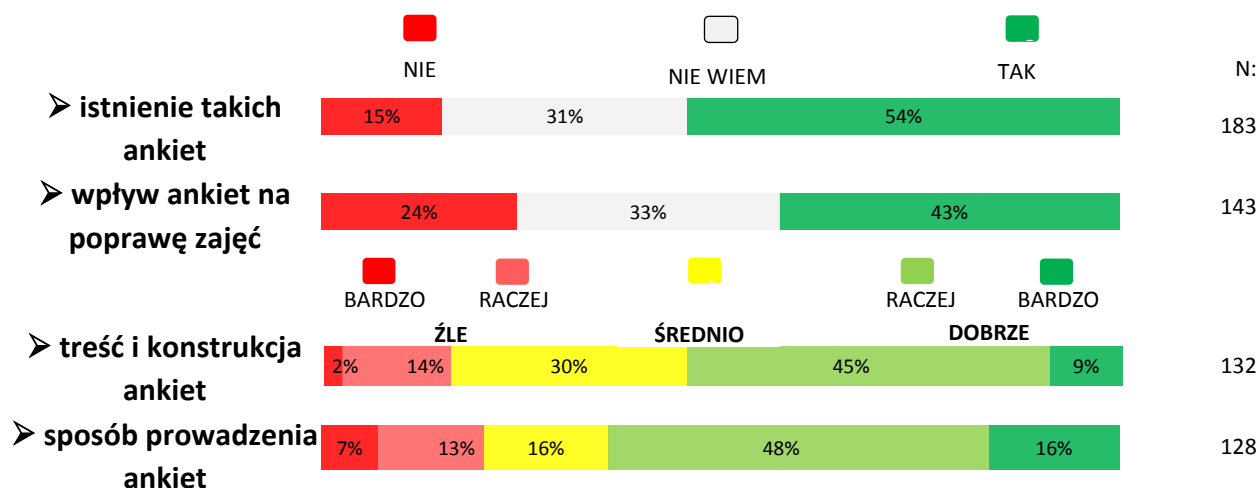
XIII. Ankiety do oceny prowadzących zajęcia

Czy zajęcia prowadzone przez P. były oceniane przez studentów I i II stopnia w ankietach ewaluacyjnych?

► Czy wyniki tych ankiet mają wpływ na poprawienie jakości zajęć?

Jak ocenia P. treść i konstrukcję przeprowadzanych ankiet?

Jak ocenia P. sposób przeprowadzania ankiet?

Tylko połowa ankietowanych deklaruje, że prowadzone przez nich zajęcia były oceniane w ankietach ewaluacyjnych. Większość pozostałych nie ma wiedzy na ten temat

Ponad 40% tych, którzy potwierdzają istnienie takich ankiet uważa, że wpływają one na poprawienie jakości zajęć, przy czym prawie połowa wyraziła jednocześnie zastrzeżenia do ich treści lub konstrukcji, a prawie 40% - do sposobu ich przeprowadzania.

XIV. Wyjazdy zagraniczne

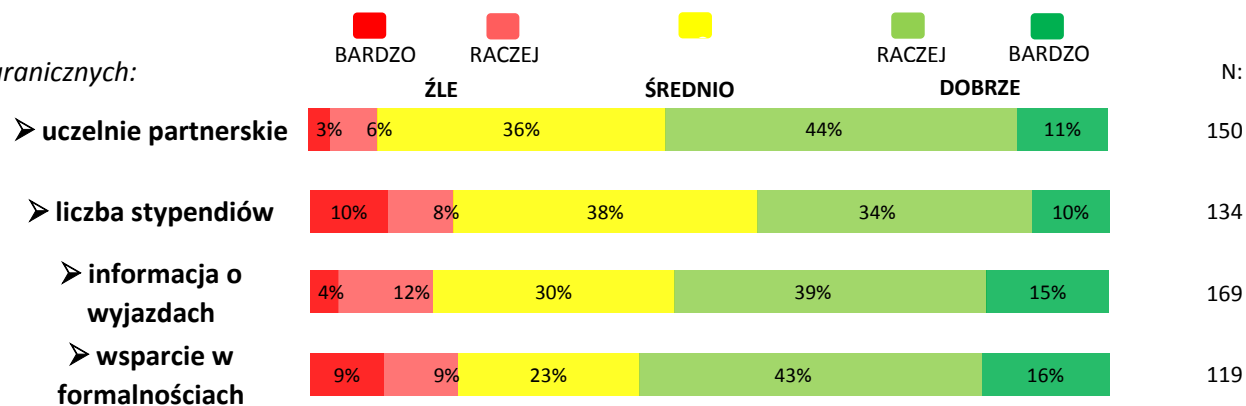
18. Jak ocenia P. następujące elementy dotyczące wyjazdów zagranicznych:

a. dostępna oferta uczelni partnerskich, na które można pojechać

b. liczba stypendiów oferowanych przez wydział

c. informacja o możliwościach wyjazdów

d. wsparcie w zakresie przygotowania dokumentów i dopełnienia formalności

Doktoranci mają znacznie więcej zastrzeżeń niż studenci do różnych aspektów związanych z wymianą międzynarodową.

**Dziękujemy za lekturę i zachęcamy do zapoznania się
z pozostałymi raportami z badania jakości kształcenia
na UAM!**

<http://brik.amu.edu.pl>

|

stali

»
ch

a

lla

raža,

! W

